

VEREENIGING VOOR PENNINGKUNST TE AMSTERDAM

BESTUUR

C. G. VATTIER KRAANE	Voorzitter
Dr. M. A. EVELEIN	Secr.-Penningmeester
H. HOTKE	} Leden
Jhr. Ir. A. C. VON WEILER	
JAN WILS	
P. J. GERKE	

PENNINGRAAD

Dr. M. A. EVELEIN
Jhr. Ir. A. C. VON WEILER
JAN WILS

SECRETARIAAT

PRINSENGRACHT 1003 — AMSTERDAM
GIRONUMMER DER VEREENIGING 96820

JAARVERSLAG VAN DE VEREENIGING VOOR PENNINGKUNST OVER 1942

In 1942 leed de Vereeniging voor Penningkunst een gevoelig verlies door het overlijden van haar bestuurslid Mr. J. F. van Royen. Op het eind van het jaar viel ook het overlijden van den medailleur L. Bolle. De laatste was weliswaar geen lid onzer vereeniging, doch zijn verscheiden wordt ook door ons als een verlies voor de moderne penningkunst gevoeld. Voor onze vereeniging heeft hij zijn bekenden penning Visschen en Meeuwen gemodelleerd (Zie Jaarverslag 1934). De necrologieën van beide overledenen zijn aan dit jaarverslag toegevoegd, de een als een dankbare herinnering van het Bestuur aan zijn mede-bestuurslid Mr. v. Royen, de ander geschreven door den medailleur Theo van Reijn, uit groote waardeering voor zijn mede-kunstenaar Bolle. Naast deze beide verliezen ontvielen aan de Vereeniging nog drie andere leden, w.o. de heer W. K. F. Zwierzina, wiens verdiensten voor de geschiedenis der Nederlandsche penningkunst herdacht zijn in het reeds verschenen Jaarboek van het Nederlandsch Genootschap voor Munt- en Penningkunde over 1942. Met erkentelijkheid brengen wij hier in herinnering zijn beide bijdragen in de Jaarverslagen onzer Vereeniging van 1940 en 1941, de een over Gildepenningen, de ander over den 70-jarigen medailleur J. C. Wienecke.

Drie leden bedankten voor hun lidmaatschap, twee anderen werden wegens weinig of geen vooruitzicht op betaling van achterstallige contributie van de ledenlijst afgevoerd. Daartegenover traden 33 nieuwe leden tot de Vereeniging toe. Met hen bedroeg op 1 Januari 1943 het aantal leden in Nederland woonachtig 230 tegenover 207 op 1 Januari 1942. Het contact met onze leden in Indië en met die in het buitenland bleef nog steeds verbroken. Hun oorspronkelijke aantallen van resp. 83 en 11 laten wij derhalve hier buiten beschouwing.

Het verheugende aantal van 33 nieuwe leden heeft de Vereeniging te danken aan enkele harer actieve leden, die grootendeels het nieuwe aantal leden wisten aan te brengen. Met name noemen wij hier de heeren J. Wils te 's-Gravenhage en E. ten Kate te Steenwijk, van wie de eerste 7, de laatste 5 leden aanbracht. Overeenkomstig de statuten ontvingen beiden naar eigen keuze een zilveren penning uit ouden voorraad. Wij moeten hieraan toevoegen, dat dit gedurende den oorlog helaas niet meer mogelijk zal zijn. Moge het echter de leden er niet van afhouden nieuwe leden te trachten te verwerven. Tot het aantal van 33 nieuwe leden heeft ook veel bijgedragen de penning 1942 op de opening van de Maastunnel, waarvan wij hier de voorzijde afbeeldden. De middenfiguur stelt voor de stedenmaagd van Rotterdam, houdende in de linkerhand de maquette van een der ventilatiegebouwen van de tunnel. De vrouwelijke figuren, die haar omringen, stellen resp. voor het verkeer, handel en scheepvaart, de manlijke figuur symboliseert het genie en het doorzettingsvermogen van ontwerpers en uitvoerders van de Maastunnel. Op de keerzijde is aangebracht het havenplan met den loop van de tunnel. Het randschrift van den dichter Jan Prins luidt: Ik leid, in moeite en leed gesticht, door aarde en nacht van licht naar licht.

Het succes van dezen penning, welke gemodelleerd is door M. Kutterink, is bijzonder groot geweest. Het gemeentebestuur van Rotterdam gaf door zijn aanzienlijke bestelling blijk van zijn groote waardeering voor dezen Rotterdamschen penning. Hoewel de Statuten een dergelijke bestelling van niet-leden niet toelaten, heeft het Bestuur gemeend voor dit geval daarvan te mogen afwijken, als zijnde het voor Rotterdam een penning van historische waarde.

De Jaarvergadering werd den 9den Juli 1942 te 's-Gravenhage in Pulchri Studio gehouden onder voorzitterschap van den heer C. G. Vattier Kraane. De bestuursleden P. J. Gerke en Jhr. Ir. A. C. von Weiler, beiden aan de beurt van aftreden, werden bij acclamatie herkozen. In de vacature ontstaan door het overlijden van Mr. J. F. van Royen werd gekozen de heer J. Wils te 's-Gravenhage.

Tot leden der Kascommissie voor 1942 werden benoemd de heer J. Burgij en Mej. G. J. W. Rueb, die de hierbij afgedrukte rekening en verantwoording hebben nagezien.

Aan dit Jaarverslag is toegevoegd een voorstel van het bestuur om te komen tot een ruilbeurs van penningen onder de leden. Het vindt zijn reden in de voor dezen tijd opmerkelijk toenemende belangstelling in de moderne penningkunst. Moge een meer onderling contact onder de leden deze belangstelling bevorderen en levendig houden.

M. A. EVELEIN, Secretaris.

REKENING EN VERANTWOORDING VAN DEN PENNINGMEESTER OVER 1942

ONTVANGSTEN		UITGAVEN	
Saldo 1 Januari 1942	166 28	Honorarium Kunstenaar Penning 1942	300 —
Contributies 1942	1.187 73	Inrichtingskosten en afslagen Penning 1942	728 25
Achterstallige Contributies 1941	10 —	Nabestelde penningen	72 65
Vooruitbetaalde Contributies 1943	30 —	Clichés	55 05
Verkoop nabestelde penningen	376 25	Drukkosten Jaarverslag 1941	118 42
Verkoop Jaarverslag	6 —	Drukkwerk en verpakking	30 44
Abusievelijke Betaling Boekwerk aan Vereen. voor Penningkunst.	5 —	Porti.	44 55 ^s
		Algemeene Onkosten	8 48 ^s
		Teruggestort wegens dubbel betaalde Contributie	5 —
		Teruggestort wegens abusievelijke betaling boek-	5 —
		werk	5 —
		Saldo 31 Dec. 1942	
		Saldo Holland (31/12 '42)	f 390.03
		" Indië (20/ 6 '40)	23.38
			413 41
	f 1.781 26		f 1.781 26

OVERZICHT DER KAPITAALSREKENING

DEBET	31 Dec. 1942	CREDIT	31 Dec. 1942
Saldo Nuttspaarbank	612 15	Saldo Nuttspaarbank	f 625 92
Rente Nuttspaarbank	13 77		
	f 625 92		f 625 92

AMSTERDAM, 31 Dec. 1942

De Secretaris-Penningmeester,
M. A. EVELEIN.

Modelé
M. KUTTERINK

PENNING OP DE MAASTUNNEL 1942

PENNING V. D. VER. TER BEVORD.

Modelé
L. BOLLE

V. D. BELANGEN DES BOEKHANDELS

PORTRETPENNING
Modelé L. BOLLE

PLAAT 2.

SIERPENNINGEN

OLYMPISCHE SPELEN
1928

VONDELVERTOONINGEN

Modelé
L. BOLLE

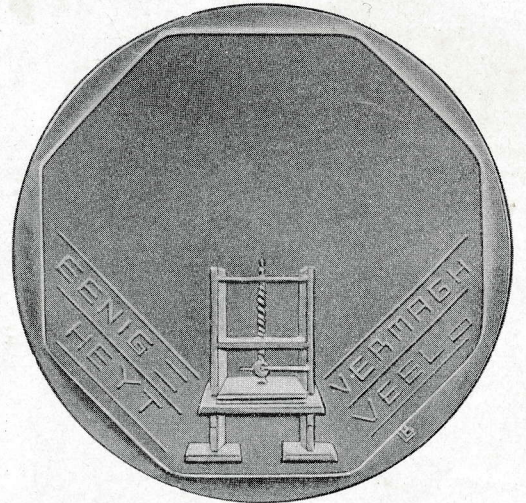

Mr. J. F. VAN ROYEN
Modelé A. TERMOTE

PENNING STAATSBEDRIJF DER P. T. T.
Modelé L. BOLLE

PLAAT 4.

Modelé
L. BOLLE

PENNING VAN DE FEDERATIE VAN BOEKDRUKKERS

IN MEMORIAM Mr. JEAN FRANÇOIS VAN ROYEN

De Kunstenaars die luister schonken aan ons volk
zijn een schat in mijn leven.

Uit de dankrede van Mr. van Royen na
de huldiging in het Sted. Museum van
Amsterdam, September 1938—

In 1942, den 10en Juni, stierf Mr. J. F. van Royen. Hij was lid van ons bestuur en penningraad. Dit wil zeggen dat onze Vereeniging een zeer groot verlies leed en reden heeft tot rouw, nu zij de schoone, eerbiedwekkende kracht en toewijding moet missen, waarmede Mr. van Royen, ondanks zoo veelvuldig beroep op zijn groote capaciteiten en gulle bereidwilligheid ten allen tijde werd gedaan, ook onze taak meehielp volvoeren. Het is hier niet de plaats een gedetailleerd beeld te geven van de beteekenis, welke van Royen's arbeid voor de Nederlandsche kunst en onze kunstenaars heeft gehad. Voor onze Vereeniging gaat het om de belangstelling, die Mr. v. Royen had voor de Nederlandsche penningkunst. Deze belangstelling bleek reeds buiten onze Vereeniging om op een zeer bijzondere wijze. Het ontwerpen n.l. van een huwelijkspenning, waartoe destijds het Bestuur van de Ned. Ver. voor Ambachts- en Nijverheidskunst opdracht heeft gegeven, is de gedachte van Mr. van Royen geweest. Het bijzondere lag hier in, dat het geen opdracht was voor een bepaald geval, doch een opdracht van algemeene strekking, de bedoeling n.l. te bevorderen de herleving van een in ons land oud en schoon gebruik, dat in vergetelheid is geraakt. Het was, naast zijn levendigen drang actueel te zijn, toch ook zijn aangeboren zin voor historie en traditie, welke Mr. v. Royen tot deze gedachte dreef. Dit moge ook voor onze Vereeniging bij al de moderne penningen, welke zij uitgeeft, voorop blijven staan, dat het doel is de voortzetting van een oud-hollandschen tak van kunst, zij het ook in nieuwe vormen van een jongeren tijd. Getuigen van v. Royen's belangstelling voor de penningkunst zijn, buiten onze Vereeniging, ook de penningen van Bolle en van v. Lith voor de P.T.T. Binnen onze Vereeniging noemen wij de penningen Marnix van St. Aldegonde, Opbouw en Corn. Tromp, tot welker welgeslaagde uitvoering Mr. v. Royen veel heeft bijgedragen. Het fraaie lettertype der versregels op de keerzijde van den Opbouw-penning is het werk van zijn hand. Hoe kan het ook anders, dan van hem, die voor de veredeling van het lettertype in onze Nederlandsche drukkunst zoo bijzonder veel heeft gepresteerd.

Mr. Van Royen werd geboren te Arnhem, 27 Juni 1878. Na het Gymnasium te 's-Gravenhage bezocht te hebben, studeerde hij te Leiden en te Leipzig, promoveerde in 1903 in de rechten en werd in 1904 aangesteld als adjunct-commies bij het hoofdbesuur der P.T.T. In 1905 was hij secretaris der eerste Commissie tot regeling van de radio-telegrafie in Nederland. Sinds is zijn leven, naast zijn ambtelijk werk, geheel aan de kunst, het kunstambacht, en aan de belangen der kunstenaars gewijd geweest. In Sept. 1938 is hij in het Sted. Mus. te Amsterdam door de Nederl. kunstenaars gehuldigd bij zijn 60sten verjaardag. De portretpenning, welke door Termote gemodelleerd bij deze huldiging hem werd aangeboden, meenden wij hier te moeten afbeelden als een dankbaar in memoriam aan Mr. Jean François van Royen.

HET BESTUUR.

LEENDERT BOLLE (1879-1942) — EEN PERSOONLIJKE HERINNERING

Met groote weemoed neem ik de pen op, om daarmede enkele woorden aan de nagedachtenis van onzen vriend Leen Bolle te wijden. Het bericht van zijn verscheiden bereikte slechts weinigen. Wellicht hoorden enkelen dit „bij geruchte” of door een wederzijdsch vriend, wien dit droeve voorval ter oore was gekomen. De spaarzaamheid (bij gebrek aan papier) onzer couranten was ook al niet bevorderlijk ons iets naders mede te deelen. Zoo is onze vriend in stilte heengegaan, alleen omringd door enkele naast-vertrouwd. Het verheugt mij des te meer dat ik, die zoo vele jaren met hem heb samengewerkt, door dit jaarverslag onzer penningkunst-vereeniging in de gelegenheid gesteld word hem te gedenken, die toch voor de Ned. Beeldhouwkunst van zoo'n belang is geweest en zeker in het bijzonder voor de penningkunst.

Bolle was als beeldhouwer van dezen tijd een uitzonderlijke figuur. Zijn werk leek op geen ander werk zijner collega's. Hij was niet te vatten in een bepaalde school of het moest zijn in een streng stylistisch systeem, een periode die wij gekend hebben, toen o.a. Mendes da Costa zijn metalen streng en geslepen beelden ontwierp. Bolle was geen vruchtbaar beeldhouwer in den zin van snel en veel te werken; daarvoor was hij te kritisch en te problematisch. Mode en gemakkelijk succes waren hem vreemd. Hij werkte langzaam; hij overwoog lang en vatte telkens opnieuw zijn werk aan. Het was hem nimmer om veel opdrachten te doen, maar alleen om een vraagstuk tot een bepaalde oplossing te brengen. Tegen een aparte monografie over zijn werk verzette hij zich destijds en toen ik mij toch tot schrijven zette na zijn toegeven, bleek de tijd alweer niet gunstig voor een dergelijke uitgave, hetgeen hem veel plezier deed, zooals het heele leven hem vermaakte om de onverwachtsche wendingen, want er was stille vreugde en fijne geestigheid om de dingen om hem heen, in dezen stoeren bijna stug uitzienenden persoon. Hoe kon zijn tot-barsten-staand lachend gelaat zijn geestigheid vooruitsnellen en wanneer dan iedereen door vroolijkheid bevangen was om de aardigheid, die dan volgde, was hij allang weer met ernst bezig aan een nieuw probleem.

Als voorzitter van den Ned. Kring van Beeldhouwers schiep hij zich nieuwe problemen in prijsvragen, tentoonstellingen en opdrachten aan zijn collega's. Dit alles vorderde den heelen mensch. Onze geslaagde tentoonstelling te Brussel getuigde daarvan. Uren kon hij zwoegen en torsen aan de zware beelden om deze telkens beter te plaatsen, om den volgende dag weer opnieuw te beginnen. Niets liet hem los waar verbetering mogelijk was. Zoo was zijn natuur. Vlak voor zijn dood schaakte hij nog, want hierin lag vervanging voor zijn niet meer kunnen beeldhouwen. Wederom problemen!

Hij hield van verrassende uitkomsten, die hem vreugde gaven, vandaar dat hij zooveel van kinderen hield, die juist in hun argeloosheid hun ideeën op de koddigste wijze openbaren. Hij kon genieten van de waarheid en kwinkslagen in kindergesprekken. Zoo ook was hij verzet op Charley Chaplin, waarvan hij een beeldje vervaardigde. Wanneer hij 's avonds soms heel laat van zijn vriendenkring alleen vertrok naar zijn stille kamer, scheen hij een eenzaam mensch, maar hoeveel rijkdom droeg deze begenadigde in zich!

Hij was een zelfstandig en eigenzinnig mensch en tevens een hartelijk en eerlijk kameraad. Achter den rug zijner collega's bleef hij eveneens strikt eerlijk. Een goed conventioneel werk wist hij evenzeer te waardeeren als een uiterst modern werk, wanneer in beider werk maar gestreefd werd naar eigen stijl.

Wanneer men zijn persoon zag, voelde men dadelijk den heelen mensch, zijn vast en breed-uit staan op zijn beenen met zijn sterke handen gereed, scheen het alsof hij steeds klaar stond om te gaan beeldhouwen. Ook het vooruit-gerichtstaan van den ronden glad-geschoren stoeren kop met korte neusstomp en sterke bijna boersche jukbeenderen; zijn twinkelende oogen onder de vooruitgeschoven wenkbrauwen, belust op nooit luidruchtige maar ingetogen geestigheidsjes, verrieden den innerlijk levenden mensch. Zijn zinnen, kort uitgestooten, werden vaak afgesneden om enkele kernachtige woorden den voorrang te geven, zooals hij ook beeldhouwde met enkele accenten tusschen groote vereenvoudigingen. Hij gunde zich nauwelijks den tijd uit zijn woorden te komen en accentueerde en articuleerde met zijn breed uitstaande handen. Zijn stopwoord was bijv. niet: „ik zal maar zeggen" maar steeds „me zeggen". Hij was bedacht op kardinale punten inplaats van conventionele plichtplegingen in een speech tegenover een minister, die een tentoonstelling opende, en verving vaak het conventionele met wat gebrom om dan in eens te eindigen met een onverwachtsche wending, een rake zet, die iedereen vermaakte, maar waar het om ging voor ieder verduidelijkte.

Zijn geestigheid zien we in het bekende Ir. de Jongh-monument te Rotterdam, of in het Antonius Hamsbrouck-monument in de groote kerk te Rotterdam (thans verwoest). Ernstig in zijn bootwerker; het begraafplaats-beeld van den naar den hemel turenden man met doodshoofd; maar ontroerend in zijn allervroegste werk van moeder en kind.

Maar zijn penningen zijn eenig in de Ned. penningkunst. Deze getuigen van vinding en zuiver maaksel, hetzij gevoelig met de hand gemodelleerd of streng door de machine geslagen. Wie kent niet zijn Vondelkop die prachtig den cirkel vult; zijn kinderkopjes en hertjes (Pl. 2) en die voor de bevordering van de Belangen des Boekhandels (Pl. 1), zijn geslagen penningen voor de Federatie van Boekdrukkers (Pl. 4) en die voor het Algemeen Handelsblad. Het is teveel om op te noemen. Zijn laatste legpenning is misschien mijn portret, gevoelig geboetseerd en gestyleerd tevens, die wellicht tusschen beide opvattingen instaat. Niet het gecompliceerde van een menschenziel maar de algemeen kenmerkende gelaatsvormen brachten hem tot dit portret naar een potloodschetsje gemaakt.

Zijn omljnde persoonlijkheid, die ik hierboven schetste, is van dien aard, dat we moeilijk zijn heengaan kunnen indenken en ieder oogenblik verwachten we hem ergens nog te ontmoeten.

Zoo zal hij in onzen geest blijven voortleven als een der weinige trouwe makers, die de waarheid liefhad, die het beste voorstond in kunst-zaken, het kleinzielige in den mensch overschouwde en zò een waarachtig en nobel mensch is gebleven tot het einde zijner dagen.

Haarlem, 19 Maart 1943.

THEO VAN REIJN.

PENNING-RUILBEURS

De leden van onze vereeniging mogen gerekend worden tot hen, die vreugde en voldoening vinden in het bezitten en uitbreiden van hun penningverzameling. Daarenboven zullen zij niet alleen belangstelling hebben voor hun eigen verzameling, maar ook in die van anderen.

Het moet als een gemis beschouwd worden zoo weinig van elkaars verzameling te weten, zoo weinig van de meest waardevolle exemplaren daarin voorkomend en evenmin van de bijzondere aanwinsten. De tijd is er niet naar om door een tijdschrift daarvan op de hoogte te blijven, en evenmin om door middel van zulk een tijdschrift mogelijke dubbele exemplaren of penningen, welke niet in een gespecialiseerde verzameling passen, van de hand te doen of voor andere meer gewenschte te ruilen. In alle eenvoudigheid wil het bestuur op voorstel van den heer Wils een poging wagen tot bemiddeling in deze. Een ieder onzer leden, die penningen uit zijn verzameling van de hand wil doen, of ruilen tegen andere, kan dit bij het bestuur opgeven met nauwkeurige omschrijving van grootte, materiaal, en ev. geschatte waarde. Het bestuur zal dan een lijst samenstellen van deze opgaven, welke aan alle leden wordt toegezonden. Aan de hand van deze lijst kan men dan met elkaar in aanraking komen en zelf zijn zaken afwikkelen.

Het is de bedoeling tweemaal per jaar een dergelijke lijst samen te stellen. Blijkt deze poging levensvatbaarheid te hebben, dan is de weg tot uitbreiding te zoeken.

HET BESTUUR.